

ROHINGYAERNE

VERDENS MEST FORFULGTE FOLKESLAG?

På flugt

FOR ROHINGYAERNE ER MYANMARS REFORMER EN FORBANDELSE

40/ Vold, sygdom, hungersnød og diskrimination er blevet hverdagskost for rohingyaerne i Myanmar, der ellers er på vej fra diktatur mod demokrati. Både Vesten og Myanmars mangeårige demokratiforkæmper Aung San Suu Kyi beskyldes for at vende det blinde øje til overgrebene.

AF MARIANNE LENTZ OG IDA MEISLING, MYANMAR

■ DA WAI WAI Nu sidste efterår blev færdig med jurastudiet og mødte op på universitetet i Yangon for at modtage sit eksamensbevis, fik hun stukket et stykke papir i hånden: "Henvend dig på skolens kontor", stod der.

Her fik hun at vide, at hun ikke kunne få sit diplom, fordi hun ikke længere var statsborger i Myanmar (Burma). Hun havde derfor ikke de samme rettigheder, som tilkommer resten af myanmarerne.

"Fordi vi er rohingya. De hader os mere end andre folk," svarer 28-årige Wai Wai Nu på spørgsmålet om, hvorfor hun og hendes familie ikke regnes for statsborgere i Myanmar.

Vi møder Wai Wai Nu i Yangon, hovedstaden i Myanmar. Hun og resten af hendes familie sad i fængsel fra 2005 til 2012, fordi hendes far, U Kyaw Min, var involveret i demokratibevægelsen under Myanmar's mangeårige militærstyre. Wai Wai Nu var 18, da hun blev fængslet. I 2012 blev hun og hendes familie løsladt som et led i landets reformproces, og Wai Wai Nu genoptog sine jurastudier. I dag er hun færdig, men har altså aldrig modtaget det eksamensbevis, som giver hende ret til at praktisere jura.

Wai Wai Nus historie er blot et eksempel på den diskrimination, Myanmar's rohingya-minoritet udsættes for. FN har således beskrevet de muslimske rohingyaer som en af de mest forfulgte etniske minoriteter i verden. I delstaten Rakhine i det vestlige Myanmar, op mod Bangladesh og Indien, er omkring 140.000 rohingyaer blevet inddrevet i lejre efter at være blevet fordrevet fra deres hjem. I lejrene har de hverken adgang til tilstrækkeligt med mad, vand eller lægehjælp og lever under apartheid-lignende forhold - FN beskriver det som "et klart tilfælde af raceadskillelse". Rohingyaerne kan kun forlade lejrene efter tilladelse fra myndighederne.

Endnu flere rohingyaer er flygtet ud af Myanmar - ofte i små både, som man kender det fra Middelhavet. I maj drev omtrent 7.000 bådflygtninge fra Myanmar rundt på havet ud for Malaysia og Indonesiens kyster, og i samme måned fandt det malaysiske politi massegrave med ligene af omkring 100 burmesiske rohingyaer, som enten var sultet ihjel eller døde af sygdomme. Ligene blev fundet i junglen på grænsen mellem Malaysia og Thailand i nogle forladte lejre, som men-

neskesmulgere havde benyttet til at holde flygtningene indespærret, indtil deres familier kunne købe dem fri.

ET HELVEDE

Myanmar befinder sig ellers midt i en gennemgribende reformproces, og det hedder sig, at militærdiktatur og 65 års væbnet konflikt skal afløses af stabilitet og demokrati. Siden Myanmar's militærjunta opløste sig selv i 2011, og landet tog de første spæde skridt i retning af demokrati, har Vesten bakket op om Myanmar's såkaldt kvasi-civile regering. En regering, der primært består af tidligere generaler fra militærdiktaturet. Efter årtiers isolation, dårlig regeringsførelse og korruption er Myanmar stadig et af verdens fattigste lande. Og de demokratiske vinde har bestemt ikke været til gavn for alle Myanmar's befolkningsgrupper. For det muslimske mindretal i det buddhistisk dominerede land er forholdene tværtimod blevet værre.

"Det er blevet værre for alle muslimer i Myanmar i løbet af de sidste år. Men for rohingyaerne er det blevet et helvede," siger Wai Wai Nu og uddyber:

“

Vesten har været alt for optimistisk. Man er gået ind i Myanmar, fordi man vil investere i markedet, og har fået store summer af udviklingsmidler at gøre godt med.

David Mathieson,
Human Rights Watch

"Der er ingen sikkerhed. Rohingyaerne kan blive arresteret og torteret når som helst. De kan blive afpresset, og kvinder kan blive voldtaget. Regeringen gør ikke noget ved det. I januar kunne man på flere nyhedssider læse om en tiårig pige, der var blevet voldtaget af militæret. Regeringen benægter, at det er sket, og betegner den slags historier som mediefabrikerede."

Human Rights Watch har anklaget Myanmar's regering for meddelagtighed i drab og etniske udryddelser af rohingyaerne.

"Der udøves systematisk vold," siger senior researcher David Mathieson fra Human Rights Watch' Asienkontor, da vi møder ham i hovedstaden, Yangon.

Han bekræfter det billede, Wai Wai Nu maler af situationen i Rakhine:

"Rohingyaerne i Rakhine har ikke adgang til lægehjælp, de må ikke uddanne sig, de må ikke drive forretning. De skal have tilladelse til at bevæge sig fra sted til sted. Hvis en kvinde er gravid og skal føde, skal hun søge om tilladelse til at rejse til en klinik, der vil hjælpe hende. Forestil dig, hvad det gør ved et samfund."

Dertil kommer, at Myanmar's regering i februar 2014 smed rohingyaernes eneste kilde til medicinsk hjælp, Læger uden Grænser, på porten. Ifølge organisationen havde det en katastrofal betydning for de mere end 30.000 rohingyaer med hiv og aids og for de over 3.000 rohingyaer med tuberkulose. Læger uden Grænser fik dog på ny lov til at arbejde i Myanmar i begyndelsen af 2015.

"Man har sat sig for at gøre livet så miserabelt for dem, at de flygter. Det er, som om regeringen siger: 'Skrid, vi vil ikke have jer her,'" siger David Mathieson.

Modviljen over for rohingyaerne i Rakhine kommer også fra den ikke-muslimske lokalbefolkning i den fattige delstat. Rakhine-folket, der også er en etnisk minoritet, føler sig diskrimineret og overset, fortæller Tom Kramer, politolog og forsker i grænseregioner i Myanmar ved det hollandske Transnational Institute.

"Kritikken fra befolkningen i Rakhine går på, at de føler, Vesten kun har hjulpet den muslimske befolkning ved at støtte dem med udviklingshjælp og medicinsk behandling," siger han.

ROHINGYA I TUSIND ÅR

Det officielle Myanmar anerkender end ikke rohingyaerne som en etnisk gruppe. Myanmar's embedsmænd klagede således under ASEAN-topmødet tidligere på året over, at FN's generalsekretær, Ban Ki-moon, og USA's

STATSBORGERSKAB

- Ifølge Myanmars statsborgerskabslov fra 1982 har rohingyaerne ikke myanmarsk statsborgerskab, men status af "bosiddende udlændinge".
- Det betyder, at rohingyaerne udsættes for restriktioner og diskrimination forbundet med ejendomsret, uddannelse, bevægelsesfrihed, sundhedspleje med mere.
- I 2012 udbrød der voldelige kampe mellem buddhister og rohingyaer i delstaten Rakhine.
- Siden har landets militær mere eller mindre åbenlyst deltaget i overgrebene på rohingyaerne.

Kilde: Human Rights Watch.

præsident, Barack Obama, brugte betegnelsen "rohingya". I Myanmar regnes den muslimske minoritet for "bengalere", en fællesbetegnelse for illegale indvandrere fra Bangladesh.

"Rohingyaerne anerkendes ikke som etnisk minoritet i Myanmar, selvom de har boet i landet i hundredvis af år," siger David Mathieson.

Myndighederne bruger netop betegnelsen "bengalere" som redskab til at legitimere, at de nægter rohingyaerne statsborgerskab og kollektive rettigheder, mener formanden for Rohingya Democracy and Human Rights party, U Kyaw Min.

"Vi har kaldt os selv rohingya i flere tusinde år. Vores historie er ikke ny. Men Myanmars regering nægter at kalde os for rohingya, fordi de vil nægte os vores rettigheder. Rohingyaerne bliver ikke betragtet som et folk, fordi myndighederne ikke vil dele økonomi, politik og ressourcer med os," siger U Kyaw Min.

“

Det er blevet værre for alle muslimer i Myanmar i løbet af de sidste år. Men for rohingyaerne er det blevet et helvede.

Wai Wai Nu,
jurist og rohingya

Shwe Maung er en af de få rohingyaer, der er repræsenteret i parlamentet i Myanmar. Vi taler med ham via en skrattende telefonforbindelse, og han beretter ligeså om raceadskillelse og indskrænkning af basale menneskerettigheder. Han henviser til, betegnelsen "rohingya" optræder i de gamle historiebøger:

"Ordet står stadig i geografibøgerne, også de nye udgivelser fra 2012. Der er ingen institution, som kan benægte, at vi findes - at vi er et folk. Man kan ikke bare slette os fra historien," siger han.

DEMOKRATI IKON TIER

Der er ikke meget hjælp at hente hos Myanmars nationalikon, demokrati-forkæmperen Aung San Suu Kyi, der har været bemærkelsesværdig tavs i debatten om rohingyaerne. Iagttagere mener, at Aung San Suu Kyi, som i 1991 fik Nobels Fredspris, holder sig fra at udtale sig om undertrykkelsen af rohingyaerne af valgtaktiske årsager - noget, som har mødt heftig kritik i det internationale samfund. Senest opfordrede en anden fredsprismodtager, selveste Dalai Lama, således Aung San Suu Kyi til at gøre mere for at forsvare rohingyaerne.

"Det er noget, hun skal kritiseres for," siger David Mathieson fra Human Rights Watch. "Hun undlader at udtale sig, fordi det er en upopulær sag.

Mange af dem, som stemmer på National League for Democracy (NLD) (Aung San Suu Kyis parti, red.), er ligeglade med rohingyaerne."

Samtidig henviser han til, at Aung San Suu Kyi nok kæmper for demokrati og lige rettigheder til alle, men at hun først og fremmest er politiker, ikke menneskerettighedsforkæmper. Og han minder om, at selvom Aung San Suu Kyi bør kritiseres for at forholde sig tavs til overgrebene på Myanmars etniske minoriteter, er det i sidste ende landets regering, der tillader dem at finde sted.

"Aung San Suu Kyi forsøgte på pragmatisk vis at samarbejde med regeringen, og det er så ikke lykkedes. Men i sidste ende er det regeringen, der står med ansvaret. Og de vestlige interesser, som står i vejen for en intervention."

EN HÆMSKO FOR UDVIKLING

Den nyvundne ytringsfrihed i Myanmar har også givet taletid og spalteplass til 969-bevægelsen - en gruppe nationalistiske buddhistiske munke, der anført af den kontroversielle spirituelle leder U Wirathu taler dunder mod muslimer og opildner til had og vold mod rohingyaerne. Trusselsbilleder, der minder om dem, man finder hos europæiske højreekstremister, manes frem, og rohingya-folket beskrives som en hæmsko i opbygningen af det nye, reformvenlige Myanmar.

969-bevægelsen er blandt andet støttet af den respekterede professor og munk Dhammapiya, der er uddannet i USA. Da vi møder ham i et kloster i Yangon, forklarer han, hvorfor rohingyaerne efter hans mening ikke bør have statsborgerskab:

“

Aung San Suu Kyi undlader at udtale sig, fordi det er en upopulær sag.

David Mathieson,
Human Rights Watch

"Der sker en befolkningsekspllosion. De kommer ulovligt over grænsen, og regeringen kan ikke kontrollere det."

Han mener, at Myanmars muslimer er ude på at gøre landet til en islamisk stat; at de føder flere og flere

TUSINDVIS AF ROHINGYAER ER FLYGTET FRA MYANMAR, SIDEN FORFØLGELSEN AF DEN MUSLIMSKE MINORITET TOG FART I 2012. I MAJ I ÅR FIK ROHINGYAERNE FOR EN STUND VERDENS OPMÆRKSOMHED, DA BÅDFLYGTNINGE DREV RUNDT I FARVANDET UD FOR MALAYSIA OG INDONESIAEN.

børn, og at de til sidst vil udgøre et flertal i Myanmar.

Det synspunkt har vundet udbredelse hos en stor del af Myanmar's befolkning. Som engelsklæreren Yan Lin Htun, som vi møder på en ellers fredelig buddhistisk munkeskole i udkanten af Mandalay, siger:

“Jeg hader muslimer meget. Fordi de slår buddhister og munke ihjel. Fordi de bekæmper os. De vil tage vores land. Muslimerne kommer fra Indien, og de vil overtage landet og gøre det muslimsk. De vil ændre Myanmar og lave det om til Indien. Deres ambition er at gøre Myanmar muslimsk.”

Bertil Lintner, der er journalist og har beskæftiget sig med Myanmar i mere end 30 år, forklarer, at rohingyaerne ofte har stået for skud gennem landets nyere historie:

“Hver gang der er en eller anden form for krise i Myanmar, skyder man skylden på rohingyaerne. De bliver gjort til syndebukke. Det er meget nemt at fremmane den slags følelser i folk,” siger han.

Landets regering bakker op om 969-bevægelsens budskaber – efter Bertil Lintners mening, fordi de underminerer støtten til oppositionspartiet NLD.

“NLD har tættere bånd til de etniske grupper i landet end regeringspartiet. Med 969 er man i gang med at fostre en ny form for nationalisme, der favoriserer buddhismen over andre religioner,” siger han.

LOKAL MODSTAND

I et forsøg på at bekæmpe den massive diskrimination har Wai Wai Nu etableret to organisationer, der kæmper for demokrati og kvinders rettigheder i Myanmar. Men hun har ikke høje forventninger til, at Aung San Suu Kyi og NLD vil gøre en forskel, hvis de vinder parlamentsvalget senere på året.

“Vi håber bare, at NLD vil gøre det bedre end militæret, men vi forventer ikke, at de kan give os retfærdighed eller en fair løsning,” siger hun.

Tom Kramer fra Transnational Institute deler pessimismen:

“Der er meget få, der forsvarer rohingyaernes rettigheder – selv ikke oppositionspartiet, der er bange for at miste stemmer. Rohingyaerne er uden tvivl den mest diskriminerede og rettighedsløse gruppe i landet,” siger han.

Det internationale samfund bærer sin del af ansvaret for den kritiske situation i Rakhine, mener David Ma-

thieson fra Human Rights Watch:

“Vesten har været alt for optimistisk. Man er gået ind i landet, fordi man vil investere i markedet, og har fået store summer af udviklingsmidler at gøre godt med.”

Tom Kramer er enig. Han finder det bemærkelsesværdigt, så tavs Vesten har været, når det kommer til de overgreb på menneskerettighederne, der finder sted i Myanmar.

Ifølge begge eksperter er der lang vej endnu til demokrati og menneskerettigheder i Myanmar:

“Det er stadig militæret, der styrer landet. Forfatningsmæssigt, økonomisk og med væbnet magt. På den måde er der ikke særligt meget, der har ændret sig,” siger David Mathieson.

Imens fortsætter Wai Wai Nu kampen for sit folks rettigheder. For hende er uddannelse og oplysning vejen frem:

“Vi har levet under et militærdiktatur i 60 år. Folk er ikke politisk modnede, vi har endnu ikke etableret en demokratisk praksis. Så vi har brug for mere uddannelse om, hvad menneskerettigheder og demokrati virkelig handler om.”

Rejsen til Myanmar blev støttet af Danidas Oplysningsbevilling.

Rohingya i Danmark

“JEG ER BLEVET DISKRIMINERET, SÅ LÆNGE JEG KAN HUSKE”

24-årige Zay Nar flygtede til Danmark fra Myanmar efter at være blevet truet på livet. Som rohingya-muslim i det tidligere militærdiktatur har man ingen rettigheder, fortæller hun.

AF MARIANNE LENTZ OG IDA MEISLING, AVNSTRUP

44/

■ **POLITIET BANKEDE** på Zay Nars dør, kort tid efter at hun var vendt hjem til Myanmar efter at have studeret i Malaysia.

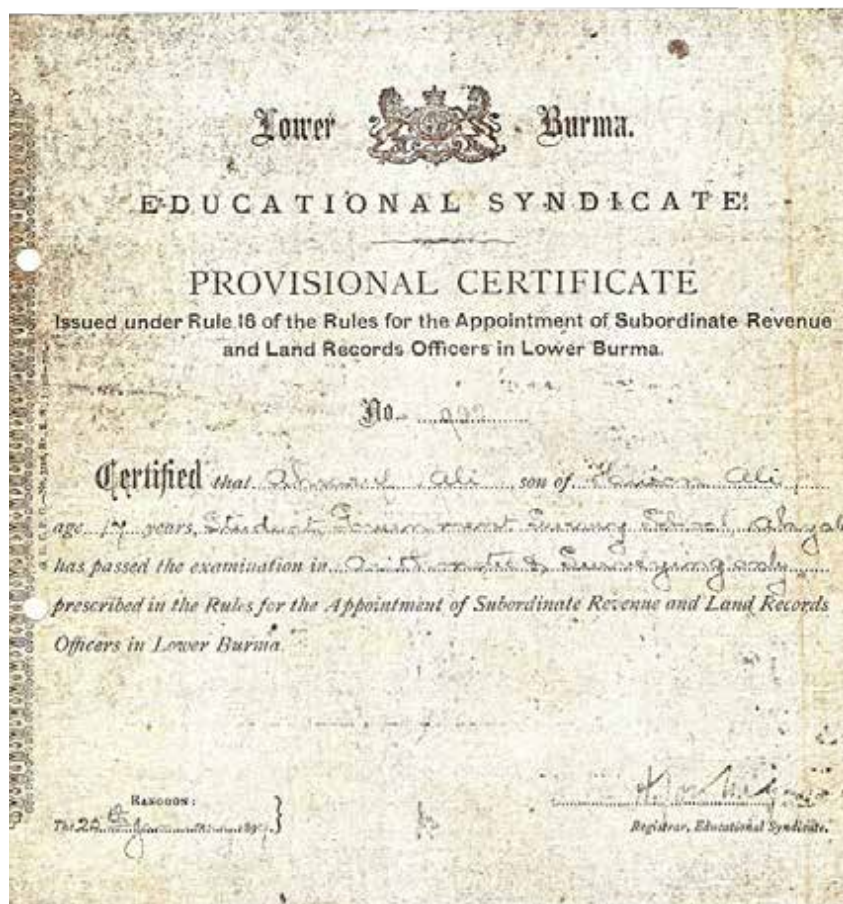
“De bad mig følge med på stationen. Så udspurgte de mig om mine forældre, om, hvad jeg havde lavet i Malaysia, hvordan jeg havde fået mit pas og mit identitetskort, og om jeg var rohingya,” fortæller 24-årige Zay Nar, da *Udvikling* møder hende på Avnstrup Asylcenter vest for Roskilde.

Hun tilhører den etniske rohingya-minoritet og er vokset op i Yangon, hovedstaden i Myanmar.

Politiet lod hende gå, men sagde, at de ville komme tilbage, når de havde tjekket hendes papirer. To dage senere modtog Zay Nar et håndskrevet brev. Det var ikke stemplet af postvæsenet, men blot stukket ind under døren til hendes bedsteforældres hus, hvor hun boede.

“Det var et anonymt trusselsbrev. Der stod, at jeg ville blive voldtaget og dræbt, at jeg var en luder. Det var skrevet i et modbydeligt sprog. Jeg blev virkelig bange,” husker Zay Nar.

Hendes far, der under militærstyret i Myanmar engagerede sig i forsvaret for rohingyaernes rettigheder, var på det tidspunkt allerede flygtet til Dan-

MYNDIGHEDERNE I MYANMAR REGNER IKKE ROHINGYAERNE FOR BORGERE, MEN BETRAGTER DEM SOM ILLEGALE INDVANDRERE I LANDET. ZAY NAR KAN IMIDLERTID DOKUMENTERE, AT HENDES FAMILIE HAR BOET I LANDET I GENERATIONER. HER ER DET HENDES BEDSTEFAR ASHROF ALIS EKSAMENSBEVIS, UDSTEDT I DEN DAVÆRENDE BRITISKE BESIDDELSE NEDRE BURMA.

ZAY NAR FLYGTEDE TIL DANMARK FRA MYANMAR (BURMA) I 2014. NU HAR HUN FÅET OPHOLDSTILLADELSE OG FLYTTER I LØBET AF SOMMEREN TIL NÆSTVED KOMMUNE.

mark. Det samme var hendes mor og hendes to yngre søskende. Men fordi Zay Nar var i Malaysia for at studere under de uroligheder, som i 2012 drev hendes familie på flugt, vendte hun tilbage til Myanmar i 2014, da hun var færdig med at læse i Malaysia.

DØR I LEJRE

Fem dage efter det første brev fik hun et nyt brev med nye trusler. Stadig uden afsender.

“Jeg var så bange, jeg turde ikke gå ud alene, jeg var sikker på, at der ville ske noget med mig.”

“

Jeg havde altid en følelse af at være mindreværdig, af ikke at høre til.

Zay Nar,
rohingya-flygtning i Danmark

Hun og bedsteforældrene besluttede sig for at betale en agent for at hjælpe hende ud af landet. Hun tog tilbage til Malaysia og kom derfra til Danmark. Hvem der sendte brevet, har hun aldrig fundet ud af.

I dag følger hun dagligt med i nyhederne fra Myanmar og ser med bedrøvelse på den skæbne, der er overgået hendes folk i landet.

“Levevilkårene er forfærdelige. Hygiejneforholdene er under al kritik, sygdomme spreder sig, og der er ikke nok mad,” siger hun om forholdene i de lejre, som godt 140.000 rohingyaer i delstaten Rakhine lever i.

Hendes far, der i dag bor i Aarhus med resten af familien, har jævnligt kontakt med sine familiemedlemmer i Rakhine.

“De lever som dyr. Det er umenneskeligt,” fortæller Zay Nar.

Hun forstår godt, at hendes folk forsøger at flygte i båd til Thailand, Malaysia og Singapore, selv om den farefulde færd på havet kan koste dem livet.

“De dør jo i lejrene alligevel. De tænker, at i det mindste kan de prøve lykken og måske få et bedre liv et andet sted. Derfor er de villige til at risikere deres liv.”

Diskriminationen af rohingyaerne er ikke en ny ting, selvom den er taget til i årene, der er gået, siden Nay Zar i 2008 forlod Myanmar for at studere i Malaysia.

“Så længe jeg kan huske, er jeg blevet diskrimineret. Uanset hvor vi bevægede os hen – i skolen, på markedet, hos myndighederne. Dengang var det ikke så slemt, som det er i dag. Men for eksempel måtte jeg ikke sidde forrest i klassen i skolen, jeg

skulle sidde nede bagved. Jeg havde altid en følelse af at være mindreværdig, af ikke at høre til.”

DÅRLIG SAMVITTIGHED

Efter sammenstødene mellem muslimer og buddhister i 2012 er alting blot blevet værre for rohingyaerne.

“Fronterne er blevet trukket op. Folk vælger side.”

Hun mener, at det internationale samfund bør presse regeringen i Myanmar til at skride til handling og modvirke diskriminationen.

“De er nødt til at sætte en stopper for det.”

Nay Zar håber, at Myanmar's demokratiforkæmper Aung San Suu Kyi vil ændre strategi og begynde at tale rohingyaernes sag:

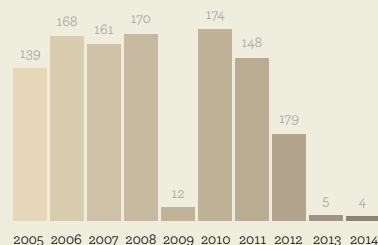
“Folk ser op til hende og håber, at hun siger noget om det her. Det er hun nødt til. Hvis hun begynder at udtale sig, vil det måske få andre til at gøre det samme.”

For Nay Zar ligger fremtiden i Danmark. Kort efter at *Magasinet Udvikling* mødte hende på asylcentret i Avnstrup, fik hun opholdstilladelse, og i løbet af sommeren flytter hun til Næstved. Hendes plan på lidt længere sigt er at studere socialvidenskab på RUC.

“Jeg er så taknemmelig for, at min familie og jeg er i sikkerhed. Men når jeg tænker på de hundredtusindvis af mennesker, der lever i lejrene i Rakhine, får jeg dårlig samvittighed. Jeg havde chancen for at slippe væk, det har de ikke.” •

FLYGTNINGE FRA MYANMAR

Så mange flygtninge fra Myanmar (Burma) har fået opholdstilladelse i Danmark de seneste 10 år:

Det fremgår ikke af opgørelsen fra Danmarks Statistik, hvor mange af flygtningene, der er rohingyaer.

Marokko

FRA KONGELIGT KONSULAT TIL NYT KULTURHUS

Dansk konsulat fra 1700-tallet på den marokkanske kyst kan genoplive et vigtigt kapitel i danmarkshistorien om kulturmøder, handel og sørøveri i Nord- og Vestafrika.

TEKST OG FOTOS: KARIN BERGQUIST